

Punk podle Rudiše aneb před stíny minulosti nelze utéct, vždycky na vás zaútočí zezadu

Vytvořeno 4. 11. 2013 2:00

Autor: Hana Horáková

[inShare](#)

V poslední době se jméno Jaroslava Rudiše nejvíce skloňuje v souvislosti s jeho nově vydanou knihou *Národní třída* (Labyrint, 2013). Také nesmíme opomenout zmínit docela nedávné úspěšné filmové zpracování komiksu *Alois Nebel* (Labyrint, 2008, film 2011). Pro zajímavost, film byl zpracován animační technikou rotoskopie. Mezi těmito příběhy byl stvořen ještě jeden, a to román s přitažlivým názvem *Konec punku v Helsinkách* (Labyrint, 2010).

V pořadí čtvrtý román Jaroslava Rudiše se odehrává převážně v Helsinkách. Tedy v baru jménem Helsinky. Zde se prolíná hlavní příběh Oleho s ostatními příběhy jeho kamarádů a známých, kterými jsou: Frank, Lena, Connie, Oleho dcera Eva, Torsten, Malcom, Ulrike, Udělej si sám, Pražák ad. Celý příběh je zahalen a ovlivněn punkovými vibracemi. Tento „výtržnický“ styl se objevuje ve způsobu vyjádření příběhu, jednání postav, ve stylu oblékání a v projevu představitelů a i v prostředí, ve kterém se pohybují. Důležité při čtení tohoto neobvyklého příběhu je „hlavně se neposrat“, jak říká Malcolm, právník, který neměl na muziku talent, ale byl jeden z členů skupiny Automat.

Všechno je punk, hlavně život Oleho. Jeho příběh je stěžejní, skrze něj se dovídáme o dalších stejně punkově posraných životech. Olemu je něco kolem třiceti a jeho punkerský život není to, co býval. Dělá v baru Helsinky, kam za ním chodí jeho přátelé a zná. Příběh Oleho je zobrazován v prostředí baru Helsinky, života ve východoněmeckém městě a cestou Oleho na Šumavu. Do vyprávění zasáhne jeho spolubydlící Pražák, který nečekaně sehrává důležitou roli v celé knize. Jedním z dalších příběhů je tajný deník Nancy z Jeseníku, který zpestřuje vyprávění.

Co dělá punk punkem v knize? U Rudiše je to styl projevu, který se ale náhle jen tak neobjevil. Můžeme si všimnout, že se spíše vyvíjí, v románu *Potíchu* (Labyrint, 2007) se objevuje u postavy jménem Vanda. V našem románu *Konec punku v Helsinkách* je nejpunkovější určitě osobnost Nancy z Československa, která se projevuje skrze svůj deník. V těchto částech knihy je projev hrdinky velice osobitý a autor se zde dosti vyřádil. Je to změť myšlenkových pochodů náctileté holky. Ta se zmítá ve svém světě plném provokací, volnomyšlenkářství a odporu vůči komunismu či rasové diskriminaci. Její vzdor autor vyjádřil i jazykově, a to zejména slangem.

Děje se úplný hovno. Když tak nad tím přemejšlím platí to o celý zemi. Zapneš rádio a hovno nebo Vondráčková. Zapneš bednu a hovno nebo Okres na severu. Vyjdeš ven a taky hovno leda potkáš nasmraděný rusácký paničky co za nima s nákupma cupitaj ty jejich vojenský poskoci nebo vidíš shnilý ksichty sousedů. Ještě že jsou Poláci. Na rádiu Trujka hráli The Cure a ty se líběš Hlíně ale žádněj pank to teda není. (s. 74/75).

Bude opravdu konec punku v Helsinkách?

Knihu **Konec punku v Helsinkách** vydalo nakladatelství **Labyrint**

Rudiš, Jaroslav: Konec punku v Helsinkách

Autor článku: [Pavel Mandys](#) - 16.11.2010

[knihy : Česká republika /](#)

[RECENZE](#)

[BELETRIE ČESKÁ](#)

[Změnit font](#)

O smutných pankáčích

Jaroslav Rudiš: *Konec punku v Helsinkách*, Labyrint, Praha 2010, 268 stran, ISBN 978-80-87260-17-3

Jaroslav Rudiš patří mezi největší hvězdy donedávna nejmladší spisovatelské generace, která se nicméně pomalu blíží středním letům. Možná i proto je jeho poslední román mnohem vážnější a smutnější než ty předchozí.

Neznamená to, že by předtím psal povrchně: jen „vážnější“ stránky svých příběhů soustavně překrýval epizodními historkami či legrační „mimořádností“ hlavních hrdinů. I *Konec punku v Helsinkách* je vyprávěn zábavně, lehce a s vtipem, ale osudy dvou ústředních hrdinů (a vypravěčů zároveň) jsou značně bezútěšné a v závěru jen jednomu z nich zasvitne jakás takás naděje v podobě vnitřní psychické očisty.

Hlavním vypravěčem je čtyřicátník Ole, bývalý punker (měl i vlastní skupinu, která dokonce zažila krátké období nelokální popularity), momentálně provozovatel baru Helsinky v nejmenovaném velkém (východo)německém městě, za nímž tušíme Lipsko, kde Rudiš střídavě bydlí. Ole je dalším z galerie Rudišových oblíbených „lůzrů“ – rozdíl oproti mladíkům z minulých románů, kteří k tomu byli disponováni osobnostně, spočívá ve skutečnosti, že Ole si svůj současný stav tak trochu sám zavinił předchozím zhýralým životem. Momentálně je bez vztahu (manželka od něj před lety utekla kvůli nevěrám a dospívající dcera nijak netouží se s ním vídat) a bar jakžtakž prosperuje jen do chvíle, než jej navštíví úředník a oznámí Olemu, že kvůli

narušené statice zdí (pod zemí se kope tunel) bude muset zavřít. Ole bere všechno tak nějak stoicky, protože na něj poslední dobou doléhá jedno dávné selhání.

To selhání má hodně společného s Nancy, druhou hlavní hrdinkou a vypravěčkou. Její příběh, psaný formou fiktivního deníku, se odehrává o nějakých dvacet let dříve, v roce 1987 v Jeseníku. Ani Nancy na tom není zrovna nejlépe: bude jí sedmnáct a skamarádila se s partou místních pankáčů, což v oné době na onom místě znamenalo akt odvážné rebelie, která nezůstala bez trestů. Nancy má potíže doma i ve škole, drtí ji marasmus reálného socialismu i zdravotní problémy po černobylské havárii. S Olem se ten rok potká na dodnes legendárním koncertě (západo)německé punkové skupiny Die Toten Hosen, která se tehdy v Plzni na jednom pódiu sešla s ikonou normalizačního popu Michalem Davidem; a skončilo to patřičně divoce. Více se nesluší prozrazovat, protože Rudiš má tentokrát zápletku i kompozici knihy nečekaně dobře promyšlenou.

Konec punku v Helsinkách se v mnohém vrací k autorově prvotině *Nebe pod Berlínem*. Potkávají se tu rázovité postavy, které mají společný nadstandardní zájem o rockovou (nikoli jen punkovou) hudbu a vedou poněkud neuspořádaný život. Rudiš je sleduje s pochopením i ironickým odstupem: jsou mu sympatičtí a dost možná se cítí být jedním z nich, ale zároveň si uvědomuje, že jejich mírně nonkonformní život je spíše politováníhodný; rozhodně ne zábavný, inspirativní a dobrodružný, jak to často prezentují jiní.

Román je zároveň studií mladistvého protestu ve dvou různých obdobích: ve zmíněných osmdesátých letech, kdy za překročení jeho úzkých hranic v Jeseníku i v Oleho Německé demokratické republice hrozil přinejmenším vyhazov ze školy, a v současnosti, kdy je gesto protestu vtahováno do šoubyznysu a reklamních kampaní. A když chce někdo autenticky protestovat jako Oleho dcera Eva, zbývá mu jen krajně anarchistická (sebe)destruktivní forma. Rudiš se přitom nezabývá ani tak tím, zda jsou důvody a cíle Eviných nejprve hravých a později nebezpečných útoků legitimní nebo alespoň ospravedlnitelné, spíše konfrontuje z dnešního pohledu zcela nevinná pankáčská vzdorovitá gesta s Evinými pyrotechnickými manévry. A konfrontace se projevuje i na jazykové úrovni: jestliže pasáže vyprávěné Olem jsou věčné, neutrálně hovorové, v deníkových záznamech Nancy i v Evině „manifestu“ *Hezký lidi* se Rudiš pustil do subkulturního argotu. V obou případech mu to vychází: Nancy „píše“ lapidárním klackovitým stylem, takzvaně „se s tím nesere“, v každém druhém odstavci hovno, no future a silácké germanismy („mutr“, „dvojbrudr“); pro dynamiku románu je to neobyčejně osvěžující. Evin manifest naopak rytmus zpomalí, protože čtenář se musí prodírat houštinou kontextových metafor a anglicismů („jedeš svůj link“, „iksajtyd“, „nepřítel nambr van“), které jsou vlastní internetové generaci. Respektive to tak bylo zamýšleno a níže podepsaným příslušníkem generace „sametové“ pochopeno; zda to stejně vnímají i ti, kteří

takovým jazykem opravdu mluví, mohou posoudit jen oni – na působivosti textu to ovšem nic nemění. Zpomalení je to paradoxní, protože Evin jazyk je zejména oproti Oleho poklidným pasážím maximálně zhuštěný, rychlý, úsporný a generačně „cool“.

Knize bych vytkl jen dva momenty. Z románu není jasné, proč byl manažer Oleho kapely Malcolm agentem Stasi: na koho a proč donášel a komu škodil. Jeho postavu Rudiš trochu odbyl, navíc zřejmě s ohledem na utrpeného Oleho nasměruje jeho pozdější život k horšímu – šibři Malcolmova druhu se naopak v kapitalismu prosazovali snadno a rychle. A také tragédie ústřední zápletky působí příliš náhodně, zvláště když se zdá, že Rudiš si dlouho připravuje trochu jiné zakončení Nancyina příběhu. Konkrétně: rozjetý nákladník je laciná rekvizita.

Konec punku v Helsinkách je nepochybně nejlepší Rudišův román, protipól mdlého předchozího *Potichu*. Pokud autorovi došly zábavné i posmutnělé historky, jimiž oslňoval publikum v *Nebi pod Berlínem* a *Grandhotelu* a které z něj činily nejmladšího, „punkrockového“ **Hrabalova** dědice, nyní našel novou polohu: melancholicky i sarkasticky glosuje rozčarování stárnoucího pankáče, ale ony postřehy, svižné dialogy a kuriózní postavy rámuje solidní zápletkou s pohnutými osudy protagonistů i přesahem. Na veřejných čteních s tím možná nebude mít tak bouřlivý úspěch jako dřív, ale v osamělém začtení se musí každý soudný čtenář Rudišovo zranění ocenit.